

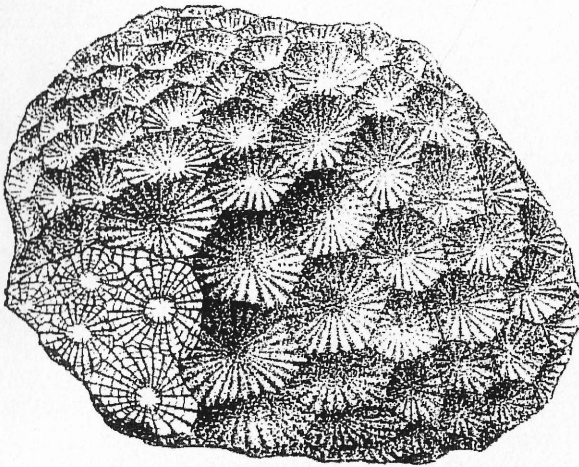
# STENHUGGEREN

MEDLEMSBLAD FOR JYSK STENKLUB

30. Årgang nr. 4

december 2004

Total nr. 106



**Rugosa hexagonaria**

**Stenhuggeren.** Medlemsblad for Jysk Stenklub

Formand: Annie Buus, Sandbakken 54 , 8270 Højbjerg 8627 8033

Medl. af best.: Peter K. A. Jensen, Mossøvænget 14, 8680 Ry 8689 2858

Medl. af best.: Hans J. Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J 8629 5518

Medl. af best.: Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, 8646 7282  
Stevntrup, 8870 Langå

Kasserer: Jytte Frederiksen, Myntevej 16, 8240 Risskov 8617 4697

Jysk Stenklub: GIRO 1217380, Myntevej 16, 8240 Risskov

Årskontigent: 125 kr. for enlige, 175 kr. for par i 2005

**Redaktør:** Karen Pii Pedersen, Skolesvinget 32, 8240 Risskov 8617 7876

Klubbens hjemmeside: <http://www.jyskstenklub.dk>

Medlems/adresselisten: Kan lånes til kopiering ved møderne på Åby Bibliotek

Klubblade fra andre klubber bedes sendt til formanden.

**Værkstedet på Skt. Anna Gade Skole: Åbningstider**

v/Hans Jørn Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J. 8629 5518

Tirsdage kl. 16.00-19.00 slibning v/Lillian Skov

Torsdage kl. 9.00-12.00 sølvarbejde v/Lillian Skov 8627 2120

Torsdage kl. 19.00-22.00 slibning/sølvarbejde v/Pia Jepsen 8626 4440  
(kun efter aftale)

Onsdag kl. 19.00-22.00 (kun efter aftale) 8615 4613

Priser som hidtil:

Brug af slibeværksted 15 kr. pr. gang

Brug af sølvværksted 5 kr. pr. gang.

**Indhold i dette nummer:**

Side 3	Diverse oplysninger
Side 4	Skoledreng på skattejagt
Side 7	Fakse-Ignaberga turen
Side 8	Broagerland i augustsol
Side 9	Geologien skal ud af glemsen
Side 10	Grusgravturen i oktober
Side 12	Vulkanernes vilde verden
Side 20	Læsø 2005
Side 21	12-dages tur til Sydengland
Side 22	Den gode sten
Side 23	Små udklip
Side 26	Et udklip
Side 28	Program

## Kontingent for 2005



Så er det igen tid for kontingentindbetaling.  
Girokort følger med dette nummer af Stenhuggeren.  
Kontant betaling modtages gerne på klubmøderne.  
Enkeltpersoner: 125 kr.  
Par: 175 kr


---

## Turudvalget

Linda Lægdsmand, Ivar Huitfeldsgade 32.2., 8200 Århus N	86 163068
Rigmor Kloock, Kappelsdal 6, 8450 Hammel	86 969557
Benny Jespersen, Nyvej 2, 8581 Nimtofte	86 398632

---

## Miste

 En del af klubbens medlemmer mødtes hos Linda og Kaj på Mols i sommer og fik en posefuld småting med hjem. Det var små muslinger og snegle, øresten og hjætænder og meget andet festligt fra en miocæn lokalitet i Holland ved navn Miste. Tage Burholt har sendt os følgende link til billeder af 47 arter fra Miste:

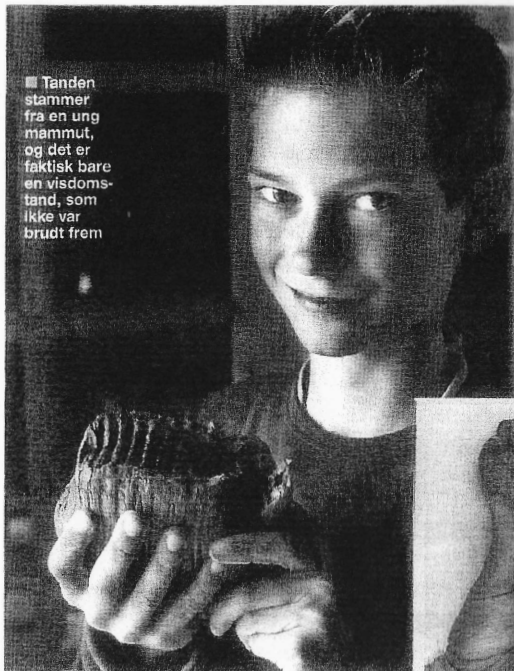
[www.peole.zeelandnet.nl/sharke/](http://www.peole.zeelandnet.nl/sharke/)

---

## I serien Geologisk Set er nu også lokaliteterne i

Det Sydlige Jylland blevet beskrevet. Geografforlaget meddeler, at bogen indeholder en ny sammenstilling af den miocæne udvikling i Syd-og Midtjylland. Pris uden moms og forsendelsesomkostninger: 216 kr.

Bestilles på  
Tlf. 63441683  
eller  
[go@geografforlaget.dk](mailto:go@geografforlaget.dk)



■ Tandens stammer fra en ung mammut, og det er faktisk bare en visdomstænd, som ikke var brudt frem

## Skoledreng på skattejagt



■ Den 38.000 år gamle vildhesteknogle bliver opbevaret på Zoologisk Museum i København

Eksperterne på Zoologisk Museum i København er ikke i tvivl. Den knogle, Martin havde haft med hjem fra grusgraven, stammede fra en vildhest, og kollegerne på Leibniz Laboratoriet i Kiel i Tyskland giver den sensationelle datering via en kulstof-14-prøve: Knoglen er 38.000 år gammel. Det var intet mindre end den første vildhest fra dansk istid, skoledrengen havde været så heldig at finde, og det blot kort tid efter, at han er begyndt på sin nyeste hobby med at samle på forsteninger. Hesten blev dog ikke længe i hjemmet på Keglhøjvej i Over Jerstal i Vojens Kommune. Arkæologerne dømmer dænefæ og inddrager unikke genstande af ædelt metal, som har hørt mennesket til siden he-



■ Martin har efterhånden en pæn samling fund

denold, hvor og når de dukker op. Tilsvarende har zoologerne fået deres eget gummistempel med teksten ”danekræ”, til brug, når de står i samme situation med sjældne forsteneringer og lignende. Den sønderjyske vildhest havnede altså ikke på hylden hjemme på drengæværelset, men kom i stald på det kompetente museum og forskningscenter i hovedstaden. Til gengæld fik Martin en fed check for sit fund- og endnu større interesse for at finde ting og sager til samlingen i grusgraven.

### **Ingen sten-nørd**

Vejrhøj grusgrav hedder den, og hjemme fra gårdspladsen kan Martin se de enorme stakke af sten i alle håndte størrelser, som flittige folk og store maskiner henter op fra undergrunden og forarbejder, inden de sendes videre til bygge- og anlægssektoren. Han er mest alene i sin søgen i grusgraven. Smutter sommetider ind til stenstakkene på vej hjem fra skolen. Oftest er han lige hjemme først for at lægge skoletasken af og få et stykke rugbrød. Og han nyder at gå og kigge efter forsteneringer, mens kammeraterne mere er til computer. Men nogen sten-nørd er Martin nu langt fra. Jeg er da sammen med mine kammerater, når vi dyrker sport; badminton, baseball, hockey og fodbold, siger han og afslører stor alsidighed på den front. Som det ofte er tilfældet, står også her en kvinde bag. Martins mor, Pia Nielsen, var begyndt at gå med metal-detektor for at fraviste de omkringliggende marker, der er så rige på oldtid, spændende fund, og sønnen blev snart en tro følgesvend på disse ture. Martin viser gerne fundkassen frem: mønter, spænder, en knap med løver fra en uniform, maste blyprojektiler fra forladegeværer, og patronhylster fra maskinkanoner, som måske blev affyret, da et engelsk bombefly under krigen blev skudt ned af jægere fra den nærliggende tyske flyvestation ved Skrydstrup blot nogle få kilometer fra grusgraven. Alt sammen spændende og sjove fund, og selv om de ikke er specielt gamle, appellerede de til Martins fantasi, og så var det, han fandt på at søge på egen hånd i grusgraven. En dag fandt han en mammuttand, og selv om den syntes kæmpestor, er der kun tale om en visdomstand, som aldrig nåede at bryde frem hos den unge mammut, inden den døde. Allerede dagen efter var det, at vildhesten så at sige sprang ud af stendyngen og ned i Martins ivrige hænder. Nu skal man faktisk være ekspert for at se, at der er tale om en hest og have endnu mere forstand på de dele for at vide noget som helst om alderen. Der er tale om et fragment af en kraftig lemme; den nedre del af et skinneben.

### **Beholdt tanden**

Mammuttanden fik Martin lov at beholde. Hesten måtte han pænt aflevere, men så har han dog æren for at have gjort fundet sammen med moderen, som

også fik sin andel af de 3.000 kroner. Der blev udbetalt i danekræ-godtgørelse. Jeg har lov at gå i grusgraven og kigge efter sten, også når der arbejdes, blot jeg gør opmærksom på, at jeg er der – og holder mig langt fra maskinerne, for det er jo ikke en ufarlig arbejdsplads. Man skal passe godt på, fortæller Martin, som efter de to rigtig gode fund måtte ud at kigge efter flere hver eneste dag. Nu tager han den mere med ro, men er dog alligevel i grusgraven et par gange eller tre i løbet af ugen. Men der er godt nok langt mellem vildhestene og mammutterne i det sønderjyske. Lommerne er mest til forstenede søpindsvin og sneglehuse og blækspruttearme, når Martin trasker hjemad. Dog drømmen har han lov at ha'. Om flere tænder og skinneben – eller måske et stort stykke mammutstødtand. Martins vilde hest, som er yderst velbevaret, viser tydelige tegn på vandtransport, fortæller lektor ph.d. Kim Aaris-Sørensen, Zoologisk Museum, Københavns Universitet. Hesten er 10.000 år ældre end de berømte prikkede Pippi-Langstrømpe-heste på hulemalerierne i Pech-Merle-hulen i Sydfrankrig, som hvert år besøges af mange turister fra hele verden. Fremover må Martin til København, hvis han vil se sin vildhest. Mu-seet har dog lovet ham en afstøbning, og den bliver nok i plastic, mener mor og søn.

### **Vil være fodboldspiller**

Endnu er han en flittig gæst i grusgravens enorme bjerg af sten, men den brændende drøm om at blive geolog er ikke længere helt så stærkt. Lige nu hælder den 12-årige knægt fra gården på Keglhøjvej mere til en professionel karriere som fodboldspiller. Eller også bliver det noget med biler og et mekanikerjob til sin tid. I så ung en alder er man let at påvirke, og da Martin viser sit nyeste fund i form af en lille spinkel forstenet knogle, der lå blandt alle de hårde sten i grusgraven, kommer han i tvivl. Nu venter han spændt på eksperternes dom, og dømmer de endnu en gang danekræ, er han slet ikke afvisende for, at det alligevel er som geolog, han skal tjene til føden, når han bliver stor.

Af Leif O. Nørgaard Foto: Karl Ravn  
Familiejournalen 33/2004

## Fakse-Ignaberga turen

Fredag eftermiddag den 24. september, lagde et fossilhold på 16 ud i to lejede biler, ført af Kaj og Hans, samt 2 i egen bil, alle med store forventninger til turen. Allerede det strålende solskin, gensynsglæden og den hyggelige snak undervejs var det hele væd.

Vel ankommet til Fakse Vandrerhjem, fulgtes vi på "dowdy" i byen, og spenderede en god middag på os selv, af den slags, som man sover så godt på ....

Weekenden d. 25.-26. september var "Geologiens dag", med arrangementer flere steder i landet, også her i Fakse. Lørdagen begyndte lovende, med strålende sol og morgentåger i lavningerne. Vort hold trippede efter at klokken skulle blive 10.00, hvor naturvejleder Alice Rasmussen tog imod de mange fremmødte, vel skønsmæssigt 100 samlere, nede i kalkbruddet med en kort briefing, og som derefter var os en meget hjælpsom guide.

For den, der kommer til Fakse Kalkbrud for første gang, er det meget overvældende. Efter ganske kort tids søgen står man med repræsentative stykker, der viser Danien-tidens dyreformer, og kolonidannende koraller som levede og opbyggede koralkbanken en gang for ca. 63 mio. år siden. Man tager sig i, at lade tankerne gå på vandring, når man ser koralgrenene omkring en lille krabbe, så står det maritime sceneri fra dengang helt klart. Dog, der er mange specialiteter i kalkbruddet, som vi alle er ivrige efter at finde, og forsigtigt emballeres de fine og sarte fund af enkelt-koraller, brachiopoder, forskellige krabbearter, muslinger, snegle m. m.

Efter fælles frokostpause, med den medbragte madpakke, og med snak med de andre gæster i bruddet, fortsatte vi søgningen lidt endnu, førend vi kørte mod Ignaberga ved Hässleholm i Sverige. Det er meget pædagogisk at lægge de to forekomster på samme tur, begge er marine forekomster af koralkalk og mosdyrkalk og begge af betydelig mægtighed og artsrigdom. Ignaberga er således et kalkbrud ligesom Fakse, men fra Campan tid, altså lidt ældre med ca. 65 mio. år på bagen. Både forud for turen og undervejs fik vi skriftligt materiale at læse på, og det var en fin forberedelse.

Turen over, med alle de store broer var i sig selv en oplevelse, med passende kaffe-pauser undervejs, og Kaj og Hans sørgede for, at det blev en kvik og behagelig tur. Vi nåede derfor lige at tage en sondering i bruddet i Ignaberga, som lovede rigtig godt for næste dags fossiljagt, førend vi stiledede imod Hässleholmsgården, der var vort overnatningssted. Her kunne vi varme Lindas herlige sammenkogte ret med ris, og hygge os, førend vi mætte af den gode mad og de mange indtryk tørnede til køjs.

Vores forudviden om Ignaberga var en god hjælp, her kunne man bl.a. læse, at der jvf. bogen "Geologiska seværdigheter i Skåne" er en utrolig antalsmæssig artsrigdom. Det hedder heri, at der er ca. 2000 forskellige arter muslinger og østers, ca. 20 arter af Brachiopoder og tilsvarende 20 arter Belemnitter, 17 forskellige mosdyr/-bryozoa og mindst 4 forskellige søpindsvin. Desuden findes snegle, koraller og

hajtænder.

På en stentur skal der selvfølgelig også altid lidt held til, for at finde bare nogle af disse herligheder. Skal man imidlertid vurdere ud fra de glade råb fra de enkelte, når de fandt noget godt, ja så har holdet som helhed gjort rigtig mange og gode fund i Ignaberga, og alle udtrykte glæde og tilfredshed, da vi returnerede til Århus søndag eftermiddag.

Vi er nu også bare ret gode til at finde!

Dvs. – det skal nu ikke være ros alt sammen, for det må nok bringes i forslag, at vi næste gang lejer biler i 2 forskellige farver. Jo, for det kniber med at finde kamera, ting og bagage, når det blev lagt i den ”forkerte bil”!

Det kan arrangørerne jo ikke gøre for - - så tak til Linda, Kaj og Hans for endnu en rigtig fin tur.

Mette Oxholm

---

## Broagerland i augustsol

En solskinsdag i august kørte Kelds gamle bus ud af byen med 14 forventningsfulde mennesker, der efter en forlænget kaffepause undervejs mødtes i Broagerland med Klaus Fig fra den lokale stenklub.

Issøaflejringerne ved Nybøl Nor og Iller har i flere hundrede år leveret materiale til teglproduktion. På Cathrinesminde Teglværksmuseum fortælles de mange sider af den historie. I den store ringovn, de store tørrelader og ved udskibningsbroen finder man den næsten monumentale skønhed, som kan præge store industrialæg, når deres produktive fase er afsluttet. Historien om teglproduktionen fortælles godt og grundigt, svendeprøver viser nutidig brug af tegl, og de tre arbejderboliger fra 1890, 1930 og 1960 bevarer den værdifulde viden om menneskeslid i en tid før computerstyret industriproduktion.

Den geologiske samling, som hovedsagelig består af lokale fund, er opsat sådan, at den centrale del viser fossiler fra mange geologiske tidsaldre, mens et udvalg af bl.a. ledeblokke står langs væggene.

Klaus Fig havde medbragt et beundringsværdigt udvalg fra sin egen samling, og da vi havde nydt både det og den medbragte mad, tilbragte vi et par timer på stranden langs klinten ved Skelde Mark. En del gotlandsblokke med store orthoceratitter og brachiopoder gav os det indtryk, at Broagerland er værd at komme tilbage til en anden gang.

JF



## Geologien skal ud af glemslen

Geologiens Dage skal være med til at øge interessen for, hvorfor Danmark ser ud, som landet gør

Af René Teige  
rt@sondagsavisen.dk

Møns Klint er blandt de klassiske udflugtssteder, når det "geologiske gen" skal stimuleres.

Foto: Ole Malling



Geologi er de seneste år blevet et både gemt og glemt fag på voksenuddannelser, folkeskoler og gymnasier. Men nu har den nye gymnasiereform sat natur, geografi og geologi på gymnasieskemaet fra 2005. Men allerede 25. og 26. september byder Skov- og Naturstyrelsen, sammen med Danmarks- og Grønlands Geologiske Undersøgelser på Geologiens Dage 2004. "Arrangementet er en måde at få samlet fokus om faget geologi på," siger geolog Lise Holm, Skov- og Naturstyrelsen.

"**Geologien** bliver ofte overset og udkonkurreret af eksempelvis biologi. Derfor udnytter vi dagene til at markedsføre geologien i hele landet."

Arrangørerne har de seneste måneder opfordret folk med geologisk viden og for midlingslyst til at melde sig til arrangementet. Det er der ganske mange, som har gjort. Der er programsat mange arrangementer, fra børnevenlige strandture til bus- og cykelture for voksne, som får at vide, hvordan Danmark blev skabt - on location så at sige.

**Alle arrangementerne** 25. og 26. september var på plads i løbet af den kommende uge. Herefter bliver de lagt ind på Skov- og Naturstyrelsens samt Danmarks Geologiske Undersøgelser hjemmesider [sns.dk](http://sns.dk) og [geus.dk](http://geus.dk). Allerede mandag kan man gå ind på [kultunaut.dk](http://kultunaut.dk) og finde de første arrangementer rundt om i Danmark.

"Interessen for at komme ud på geologi-ture er stabil. Men det er vanskeligere at komme ud med budskabet i en tid, hvor underholdningstilbudene er så mange. Samtidig har amterne valgt at spare på tilskudene til turene," siger Lise Holm.

Hun sætter sin lid til, at gymnasierne allerede fra 2005 vil være med til at øge interessen for faget. "Geologi har stort set været taget helt ud af læseplanerne. Men nu får faget igen fast skemaplads".

Hvis man ikke kan vente til 25. og 26. september med at stikke en finger i jorden og komme i nærkontakt med naturen, kan man tyvstarte Geologiens Dage.

"Skov- og Naturstyrelsen har netop lagt 90 turforslag i Danmark ind på [natur-net.dk](http://natur-net.dk)." "Man skal søge under geologi, så ligger der 90 turguides lige til downloade, siger Lise Holm.

## Grusgravturen i oktober

16 mennesker havde meldt sig til årets sidste tur: en grusgravtur, lød det beskedne tilbud, som viste sig at blive et besøg i en utroligt smuk miocæn aflejring af sand og planterester ved Voervadsbro.

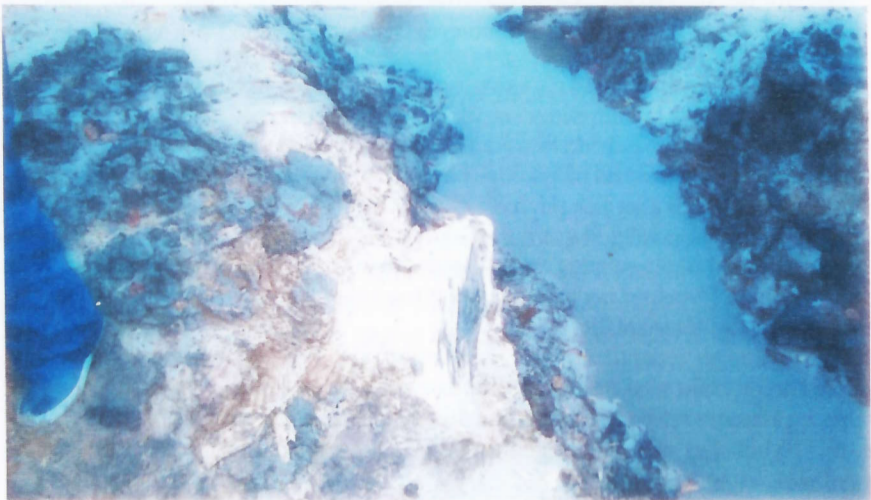
Fossilt træ i store mængder og vægge med smukke aflejringsmønstre i et farvespil uden lige blev indrammet af efterårsskovens farver. Det våde vejr gjorde det ikke let at få fuldt udbytte af de sorte tørveagtige aflejringer. Men smukke stod de mod det gule og rødlige sand. Grusgravens ejer, Søren Bech, brugte et par timer sammen med os, gravede og fortalte om indvinding og anvendelse af stedets råstoffer, om dyrelivet og den store hornugles lammerov. Det er en glæde at travle mennesker bruger tid på at dele sådan et dejligt sted med os.

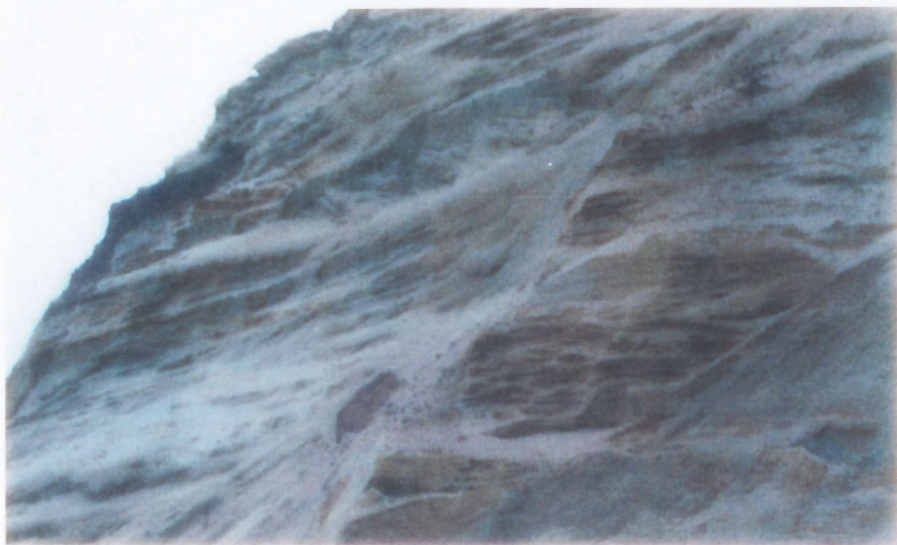
Fra den rene sandgrav kørte vi til en mere stenrig grav i Vestbirk. Det opgravede materiale skal sorteres og skylles. Sorteret var det blevet inden vi kom. Skylllet blev det i hvert fald efter vores ankomst. Det herlige ved en aflejring som den i Vestbirk er, at den rummer sten fra så mange forskellige steder og perioder. Der blev gjort mange gode fund, men de heftige byger og afgangene i små biler gør, at jeg ikke har godt overblik over dem. Selv havde jeg silkespat, gacetslebne sten, jurablokke, og kiselsvampe med hjem, foruden flere ledeblokke. Jeg så også mange små brachio-poder, enkeltkoraller og store søpindsvin hos andre. Rav siges også at kunne optræde i bunkerne.

Trods det drilske vejr var det en rigtig dejlig tur som gerne må gentages.

Linda Lægdsmand havde haft besværet med at afvikle denne tur. Hverken hun eller Rigmor Kloock, som er det andet medlem af turudvalget, der har lavet ture for klubbens medlemmer i 2004, kan takkes eller roses nok for det store arbejde, der hver gang ligger bag en vellykket tur.

jf







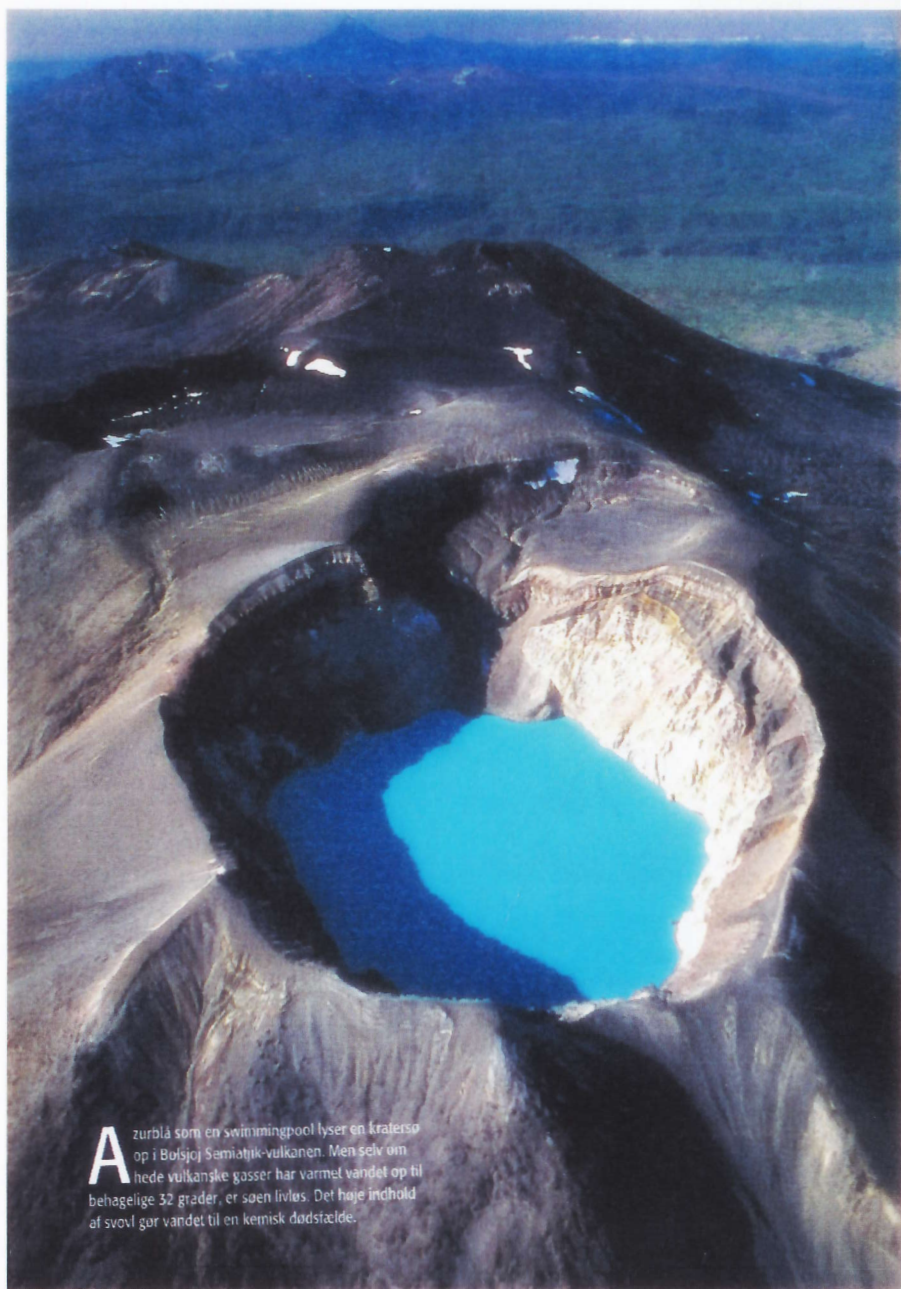
## Vulkanernes vilde verden

Fra Illustreret Videnskab nr. 16-2004

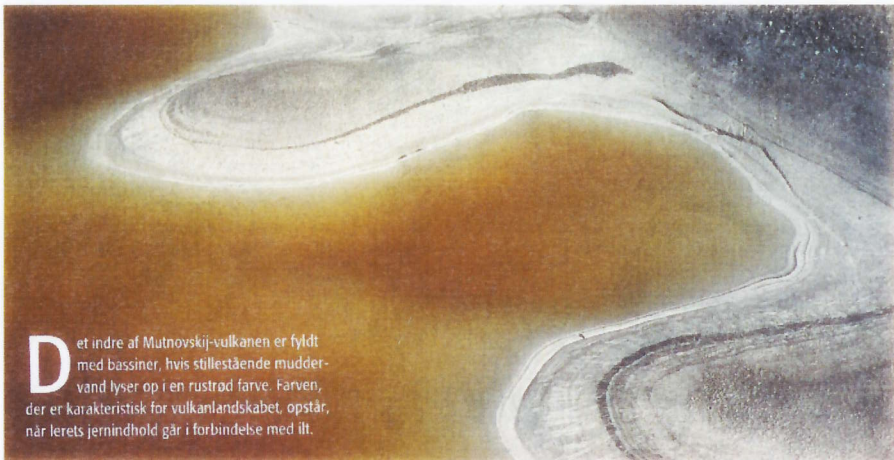


Giftige gasser, stinkende mudderpøle, floder af glohed lava og kvælende askeskyer. Det lyder som en beskrivelse af helvede på jord. Men den sydlige del af den russiske halvø Kamjatkka er et paradys for geologerne.

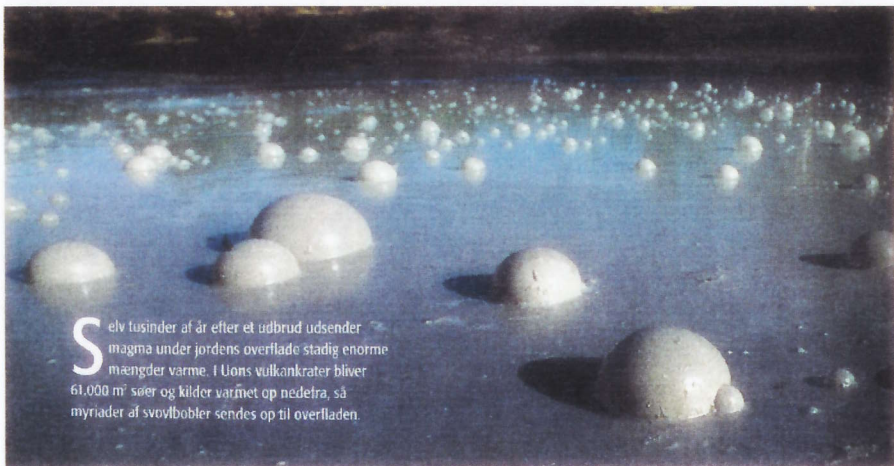
Her findes nemlig et unikt landskab, der konstant formes og forandres af de vulkanske kræfter, der regerer få meter under jorden. Indtil for nylig var området forbeholdt militæret. Men i dag sætter flere ekspeditioner kursen mod vulkanernes verden. Forskere, fotografer og eventyrere er nu i færd med at udforske det mennesketomme ildland, hvor Jordens overflade bliver genfødt igen og igen.



**A**zurblå som en swimmingpool lyser en kratersø op i Bolsjoj Semiatjik-vulkanen. Men selv om hede vulkanske gasser har varmet vandet op til behagelige 32 grader, er søen livløs. Det høje indhold af svovl gør vandet til en kemisk dødsfælde.



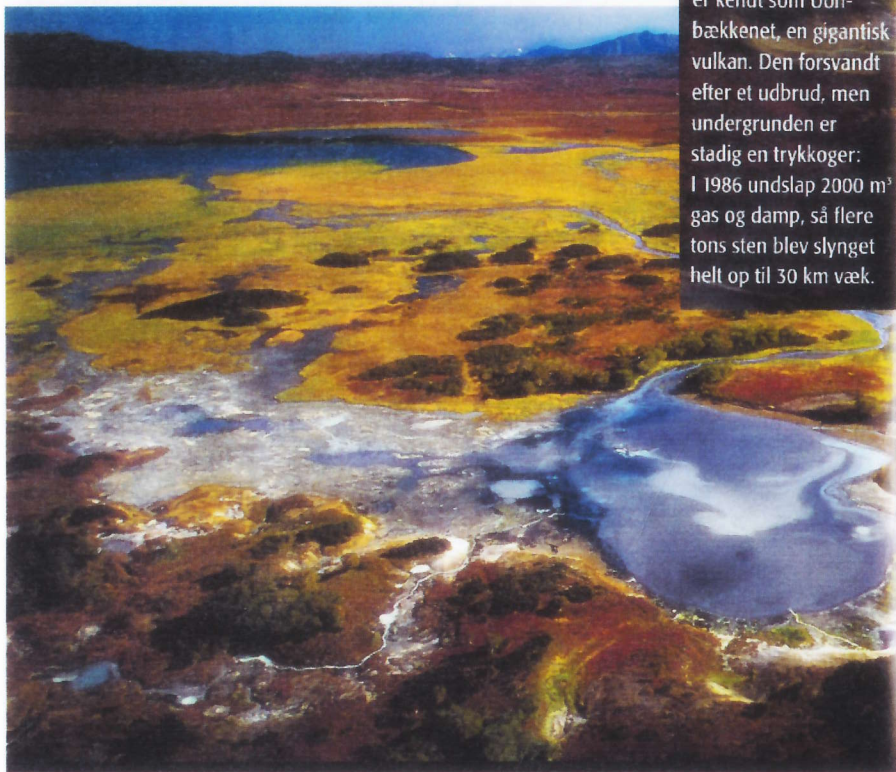
**D**et indre af Mutnovskij-vulkanen er fyldt med bassiner, hvis stillestående muddervand lyser op i en rustrod farve. Farven, der er karakteristisk for vulkanlandskabet, opstår, når lerets jernindhold går i forbindelse med ilt.



**S**elv tusinder af år efter et udbrud udsender magma under jordens overflade stadig enorme mængder varme. I Uons vulkankrater bliver 61.000 m<sup>3</sup> søer og kilder varmet op nedfra, så myriader af svovlbobler sendes op til overfladen.



**R**estvarme fra et udbrud kan i meget lang tid efter holde gang i gejsere, varme kilder, hede gasudslip eller –som her– dekorative mudderpole, der dovnat bobler over af indespærrede gasser



**F**or 40.000 år siden husede området, der nu er kendt som Uonbækkenet, en gigantisk vulkan. Den forsvandt efter et udbrud, men undergrunden er stadig en trykkoger: I 1986 undslap 2000 m<sup>3</sup> gas og damp, så flere tons sten blev slynget helt op til 30 km væk.



**I**ndtil 1996 boltrede fiskene sig i søen Karymskij. Men på under et døgn blev søbunden rystet af mere end 100 udbrud, der hver skabte en 15 meter høj flodbølge. Karymskij-søen kogte bogstaveligt talt over, og varmen samt opstigende salte og syrer dræbte alt liv.



**G**ut svovt har allejret sig på indersiden af et brændende varmt udstrømningshul i bunden af Mutnovskijkrateret. Hele krateret er perforeret af huller, hvorfra gasser, mineraler, dampe og kogende mudder strømmer op fra undergrunden.





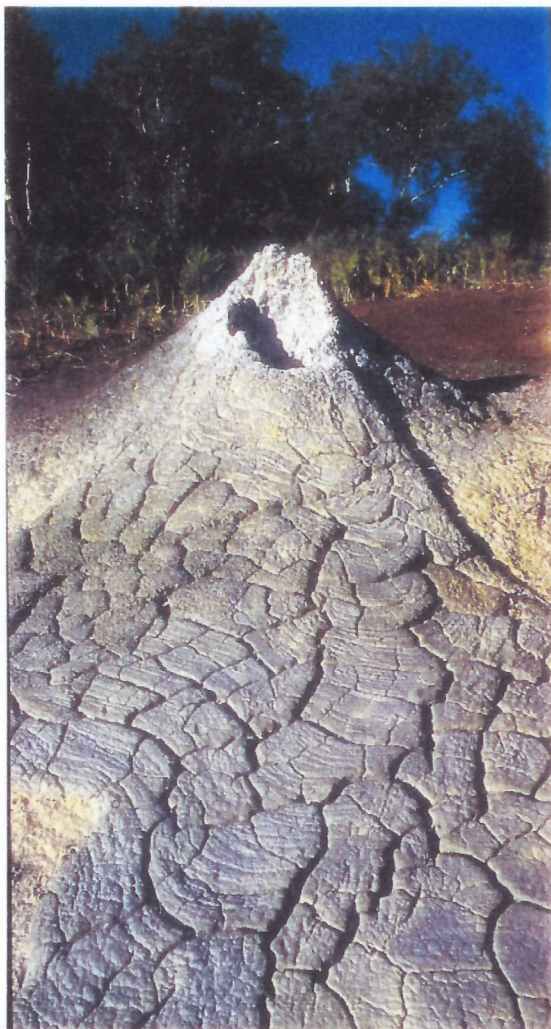
**E**nkelte grønne trætoppe titter op gennem et 30 meter tykt lag aske. Under trækroneerne blev alt begravet, da Nova Tolbatjik gik i udbrud i 1975, og de nogle stammer er rester af de træer, der ikke overlevede den kvælende askesky.

**D**e gyldne sand og lerfarver leder tanken hen på bløde og lerede stenarter. Men landskabet er formet af hård vulkansk klippe. Klipperne har mistet deres oprindelige farve, fordi de evige gasudslip i området går i forbindelse med klippe-mineralerne. Resultatet er et komplet farveskift.





**K**lædt i en iskappe tårner Kljutjevskoj-vulkanen sig op. Med sine 4750 meter er den Asiens højeste vulkan, og den er også den mest aktive på det euro-asiatiske kontinent. Kljutjevskoj-vulkanen alene står for halvdelen af al den lava, som spys ud på Kamtjatka og ø-kæden Kurilerne.



**E**n lille muddervulkan rejser sig i Uon-krateret. Hede gasser holder muddervulkanens indre i kog, og indimellem spyr den små mængder mudder ud, som lejrer sig og tørrer på siderne. Omkring vulkanerne kan jorden være særligt blød og ustabil, og bare 12 cm nede kan temperaturen nå op over 100 °C.

## Læsø 2005

### Kristihimmelfartsferien fra d. 5. til og med d. 8. maj



Ja, så kalder Læsø! Det skulle være alle tiders ø med mange spændende muligheder, - både hvad afslapning og aktiviteter angår. Man kan opleve saltsydning, og hvad dertil hører, de gamle læsøhuse med tangtagene på museumsgården, en vadetur til Sdr. Nyland med en fin badestrand. Jo, der er mange ting at opleve. Er man heldig kan man finde rav. Jeg håber, vi kan få en god tur til et stykke Danmark, som de fleste af os nok ikke har set før.

#### **Transport:**

Lejet minibus, med Hans som chauffør.

#### **Logi:**

Campinghytter m/ eget toilet og bad.



#### **Pris:**

**(v/8 personer ca. 1800 kr.)**

I prisen indgår minibus, overfart, 3 overnatninger, morgenmad og "smør selv madpakker" +2 x aftensmad.

#### **Hvad vi selv skal medbringe:**

Drikkevarer og specielle madprodukter, sengelinned, håndklæder og værktøj.

Eventuelle entrebilletter betaler vi selv.

Grundet overnatning i hytter er jeg nødsaget til at have dead-line allerede d. 15. januar. Dette gælder både tilmelding og depositum på 1300 kr., som ikke tilbagebetales.

#### **Rejseplan:**

Torsdag d. 5. maj: fra PS busser, Søren Frichs vej kl. 07.00. Herfra køres til Frederikshavn, hvorfra vi sejler til Læsø. (Sejltid 90 min.)

Der vil være mulighed for at købe frokost ombord.

Vær hurtig på aftrækkeren, hvis I vil med.

Ring til Rigmor Kloock på 86 96 95 57

## 12-dages tur til Sydengland i 2005

**fra torsdag eftermiddag d.21.04.  
til mandag eftermiddag d. 02.05.**

På denne tur vil vi besøge nogle af de kendte lokaliteter både på øen Isle of Sheppey og på Englands sydkyst.

Der er planlagt 3 overnatninger på Isle of Sheppey i Kent og 6 overnatninger ved Lyme Bay i Dorset.

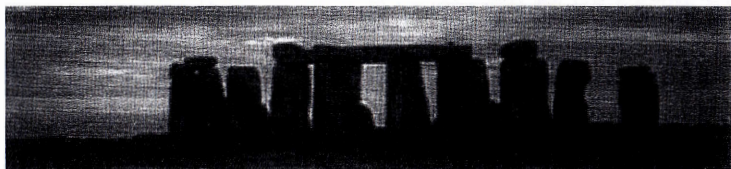
På vejen fra øst til vest gøres holdt ved kystlokaliteten Barton-on-Sea i Hampshire.

Under opholdet ved Lyme Bay er der planlagt 2 endags-ture. Den ene går ca. 1 times kørsel østpå til et par kystlokaliteter. Den anden går til en spændende grusgrav nær ved Oxford. På sidstnævnte kræves både hjelm og sikkerhedsvest.

**Pris: ca 4.000 kr.**

Prisen dækker transport i 14-personers bus, færge (DFDS) incl. overnatning i 4-mands kahytter og 2 x morgenbuffet, ”smør selv” morgenmad og madpakker. Aftensmad (på et lokalt spisested) og drikkevarer er for egen regning.

Tilmelding og betaling senest d. 01.02.  
til: Linda Lægdsmand, tlf. 8616 3068



## Den gode sten.

**Dette er første slag i en aldrig afsluttet krig. Og vi har vundet dette slag.**

Af Anders Lund Madsen.

Allerførst en bøn. Hvis De på nogen måde er svensker eller eventuelt dansker og alligevel sidder i Sverige og læser dette, da beder jeg Dem indtrængende om at holde tæt. Og jeg mener virkelig tæt. Hvis denne bagside falder i svenske hænder, så er jeg i knibe. Så vanker der vatten & brød hos broderfolket, for stenen på billedet er juridisk betragtet en varm kartoffel.

Faktisk er den meget, meget mere end det, men jeg er nødt til at tone rent flag fra begyndelsen:

Stenen på billedet – og her tænker jeg naturligvis på den sten i midten af billedet mellem de andre sten – er fra Kullen. Kullen er i dag under svensk overherredømme og som sådan underlagt svensk lov & ret.

'Lov & ret' er muligvis mere dækkende, for vi er et par stykker, der aldrig har anerkendt den skammelige Roskildefred med afståelsen af Skåne, Halland og Blekinge samt øerne Hven og Bornholm, hvoraf bornholmerne tilsyneladende stod alene med evnen til at slå tilbage og gribe friheden om klokkeværket i det nu historiske slag i Rønne i november 1658, hvor de skød den svenske oberst Printzensköld og senere sejlede over til København og 29. december samme år forærede Frederik III øen til evig arv og eje.

Frederik fik imidlertid aldrig sagt tak. Og måske er det derfor, de andre oprørsbevægelser i resten af det besatte område aldrig fik luft under vingerne. Sidenhen vænnede de sig vel til undertrykkelsen og svenskificeringen, og i dag er der uhyre langt mellem snapsene for en dansk patriot i det sydligste Sverige.

Men det gør særlig ondt på Kullen.

JEG STOD DER FORLEDEN DAG, og hvert eneste græsstrå strakte sig trodsigt hjem mod det gamle land, imod vinden fra vest som kærtegnede klipperne med saftspændte duftthilsner ovrefra, mens selve havet – Øresund godt nok men alligevel – sang universets smukkeste sang om længsel og savn og kærlighed uden fjerneste forbehold i brændingens rullestenskluvende eufoni.

Og der lå den. Den gode sten. Stenen på billedet.

Skumfødt og skamløs stirrede den modigt op fra sin svenske tremmeseng, og det var fysisk umuligt ikke at samle den op og lade den hvile i en lun håndflade. Bare en stund. Men den lagde sig til rette, som om den havde boet der altid, og den nærmest puttede sig ind mod tommelfinger-rodten, og varmen,

der i første omgang syntes at komme fra hånden, begyndte nu ligefrem at pulsere fra den lille fyr, og det var ikke længere realistisk at lægge den tilbage på stranden igen.

Og det var et problem.

For svenskerne har udstedt forbud mod fjernelse af sten fra Kullen. Og det er et forbud, der gælder alle sten på hele Kullen til alle tider. Og jeg ved jo godt, hvad det er, de forsøger at fortælle. De vil skræmme os. Standse enhver ansats til modstand, førend den bliver en ansats, og så bagefter slå hårdt ned på ethvert tilløb til denne ansats.

Men den gjorde det. Den gode sten traf for så vidt beslutningen selv, og ingen så til på den tomme strand, da stenen diskret listede ned i underbenklæderne og derved på fiffigste vis undslap 346 års trældom.

For nu er den fri. Stenen fra Kullen er hermed befriet, jeg kan selvsagt ikke afsløre, hvor den er, men jeg garanterer, at den er glad og har det godt.

Engang vil man synge sange om den gode sten. Engang vil forældre vise fotografier eller malerier af den gode sten til deres børn og fortælle dem historierne om frihedstrangen, der aldrig døde, og børnenes øjne vil lyse som sole i marts, når de spørger, om den gode sten stadig findes, og forældrene vil sukke lykkeligt og svare, at vist findes den, og så længe den findes, vil selve friheden og kærligheden til livet uden angst og uden meningsløsheden også eksistere. Og børnene vil sove og drømme om sten, der ruller eufonisk mellem hverandre i brændingen, og musikken i deres sovende sjæle vil skabe stor glæde i alle ting.

MEN DENNE STEN er kun et tegn. Der er fire år til 350-året for den skammelige Roskildefred, og inden 2008 er der en del, der skal nåes.

Det er derfor, I skal holde tæt med det her. Og når I så er på Kullen næste gang, så ved I godt, hvad I skal gøre. Eller i Malmø. Eller i Ystad eller Lund eller Markaryd:

Tag en sten med hjem. Befri en pose jord. Grib en mælkebøtte eller en liter regnvand eller en lille fugtig pind – og tag den med hjem til Danmark.

Hvis vi strammer os an, kan Skåne, Halland og Blekinge atter komme på danske hænder – og i danske skuffer og skabe – inden jubilæet.

Så kan de lære det, kan de.



**DEN GODE STEN.** Hvis De sidder et offentligt sted og læser dette, og har De fornemmelsen af, at der muligvis sidder en svensker i nærheden, så beder jeg Dem om at udvise den største diskretion.

*Aarhus Stiftstidende*

**FREDAG 3. SEPTEMBER 2004**

**NORGE**

## Fossiler fra kæmpeøgler fundet på Svalbard

■ **LONGYEARBYEN:** Der er fundet fossiler af kæmpeøgler på Svalbard. Øglerne har levet for 160 millioner år siden på samme tidspunkt som dinosaurerne. Det rapporterede norsk radio i går.

Det er Norges eneste dinosaurforsker, Jørn Hurum, der har gjort fundet, og han er opstemt.

- Der er fundet fossiler af fiske- og svaneøgler. En type øgler, der levede samtidig med dinosaurerne, beretter han til NRK.

- Det er utroligt at komme til et område, hvor ingen tidligere har ledt efter sådanne fossiler. Og pludselig begynder det at drysse ud af fjeldsiden. Der er knogler både her og der, siger han.

RB-NTB

**MANDAG 25. OKTOBER 2004**

## EKSTRA BLADET

### Fugl på 120 mio. år

Et fossil af en 120 millioner år gammel fugleunge er blevet fundet i Kina. Videnskabsfolk mener, at ungen er død, kort efter den blev udklækket. Det kan være med til at kaste lys over slægtskabet mellem dinosaurer og fugle.

Fundet af fuglen, der har et veludviklet kranium, store krumme kløer og fjer, kan også give forskerne stor indsigt i, hvornår omsorg for hjælpeløse nyfødte dyreunger begyndte at udvikle sig. *mads*





# ANKU

## Silver and Stones ApS

— Sølv—Sten—Mineraler—Maskiner—Udstyr —

ANKU Silver and Stones er leveringsdygtig og lagerfører alt til stenslibning til guld/sølvsmedearbejde samt værktøj og materialer til fedtstensarbejde og knivfremstilling. Udstyr til mineralbestemmelse, geologarbejde samt stenhugning, og værktøj for modelbyggere af både, biler, tog og andet. Vi leverer til institutioner, erhverv og private.

\* Vi har maskiner til savning, slibning og polering af sten samt hjælpeværktøj, slibe/polerpulver og kemikalier. Vi har selv udviklet en serie maskiner (Anku universalmaskiner), nogle til privat brug og nogle til institutionsbrug. Vores maskiner er særdeles brugervenlige, de hverken ryster, støjer, sprøjter eller ruste.

\* Vi har alt i værktøj, maskiner, tilbehør, kemikalier samt ædelmetaller, titan og uædle metaller og uædle metaller i plade, tråd, rør profiler profiler til smykkefremstilling.

\* Vi har halvfabrikata, meterkæder og færdige kæder i ægte og vægtmaterialer.

\* Vi har analyseudstyr til mineralbestemmelse.

\* Vi har udstyr til geologisk feltarbejde, værktøj (Estwing), kompasser, kikkerter, bæltter og andet.

\* Vi har faglitteratur til alle ovennævnte arbejdsområder.

\* Vi har rå-sten, sten i skiver, tromlepolerede sten og krystaller.

Vores adresse er: ANKU Silver and Stones, Godthåbsvej 126-128,  
2000 Frederiksberg.

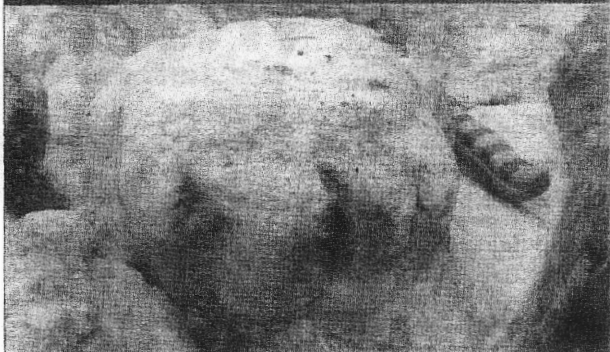
Telefon: 38 87 41 70. Fax: 38 88 60 06. E-mail: anku@anku.dk.

Hjemmeside: anku.dk.

Besøg vores forretning på ovennævnte adresse.

Forretningens åbningstider: tirsdag, onsdag, torsdag kl. 11 - 17.30.

Vores hovedkatalog på 140 sider kan afhentes gratis i forretningen, eller rekvireres ved at tilsende os porto på kr. 17,00 i frimærker samt navn og adresse.

**FUND I DINOSAURERNES FODSPOR**

**FORSKERE** har bekræftet, at det var forstenede fodaftryk (foto) fra dinosaurer, der blev fundet på Bornholm i maj. Efter undersøgelser i København skal de 170 millioner år gamle sten udstilles på Bornholm, oplyser TV 2/Bornholm. POLFOTO/METROXPRESS/TA

**metroXpress**

ONSDAG 18. AUGUST 2004

## Nyt Katalog

Så er vi klar med et nyt katalog med mange spændende nyheder bl.a. indenfor:

Perlekæder og facetstene  
Halvfabrikata og metaller  
Værktøj og maskiner

Bestil det nye katalog – tilsendes for 30,- kr. plus porto. Udsendes gratis ved bestilling af varer.



## Ravstedhus · DanVirke

Ravsted Hovedgade 51, Ravsted  
DK-6372 Bylderup-Bov  
Tlf. 74 64 76 28 · Fax 74 64 74 90  
E-mail: ravstedhus@ravstedhus.dk

## ***Gode bøger til geologerne***

**Serien: Geologisk Set....**

**Fyn og Øerne NY**  
144 sider. 225 kr

**Bornholm**  
210 sider. 225 kr

**Mellemste Jylland**  
272 sider. 275 kr

**Nordlige Jylland**  
210 sider. 225 kr

**Bøger fra GEUS:**

**Danske Landskaber**  
- et billedatlas

Meget smuk bog med fotos, kort og tekster.

80 sider, fast bind. **Kun 125 kr**

**Djurslands Geologi**

Grundig og flot illustreret. Stort kortbilag.

96 sider, fast bind. 225 kr

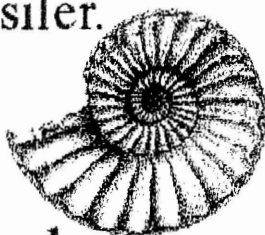
- mail eller ring til



**GEOGRAFFORLAGET**

go@geografforlaget.dk 63 44 16 83

Se vor nye forretning i Rønde.  
Spændende smykker, perler,  
flotte mineraler og fossiler.  
Alt i låse, kugler,  
chips, kæder m.m.  
Engros & detail.



**Hedegaard**

Strandvejen 2a, 8410 Rønde  
Tel. 86871400 Fax 86871922

## Returneres ved varig adresseændring

Afsender: Jysk Stenklub

Adresse: Myntevej 16

Postnr. og by: 8240 Risskov

---

### Program for Jysk Stenklub foråret 2005

- |                |  |
|----------------|--|
| Lø d. 11/12-04 | Klubmøde på Åby Bibliotek. Det traditionsrige julemøde.  |
| Lø. d. 15/1    | Klubmøde på Åby Bibliotek. Foredrag af Anker Svendsen..<br>Grønland: Skrøner og underligheder<br><b>Bemærk datoen.</b> |
| Lø. d. 12/2    | Klubmøde på Åby bibliotek.<br>Foredrag af stud. scient. Gro Birkefeldt.<br>Geologi midt i byen.                        |
| Lø. d. 12/3    | Klubmøde på Åby Bibliotek.<br>Generalforsamling  |
| Lø. d. 9/10    | Klubmøde på Åby Bibliotek.<br>Foredrag af Ejilif Mathiesen. Frederica Stenklub.<br>Vulkaner og pladetektonik           |
| Lø. d. 13/11   | Klubmøde på Åby Bibliotek. Foredrag af Per Myrhøj.<br>Vækstprincipper hos hvirvelløse dyr. (Specielt Mollusker)        |

Ved ankomst til møderne på Åby Bibliotek efter kl. 14, hvor døren bliver lukket, kan man benytte klokken til højre for døren.

Husk selv at medbringe nødvendig proviant til møderne. Fra kl. 13.00 er der åbent for handel, bytning, stensnak og ”sten på bordet”. Mødet starter kl. 14.30.

**AL DELTAGELSE I FORENINGENS AKTIVITETER SKER PÅ  
EGEN REGNING OG RISIKO.**

Deadline for februarnummeret af STENHUGGEREN er den 4. januar 2005.

Materiale sendes til Karen Pii.